

Ocena

dorobku naukowo-badawczego, w tym osiągnięcia naukowego, a także dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej

dr Natalii Klejdysz

w związku z postępowaniem kwalifikacyjnym o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauka o polityce.

Przygotowanie oceny dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz ocena współpracy międzynarodowej osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego wymaga wstępnego ustalenia, czy spełnione są wymagane warunki ustawowe. Wynika to z postanowień art. 16 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym [...] oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, które określają warunki nadania stopnia doktora habilitowanego osobie, która:

- I. Posiada stopień doktora oraz dorobek naukowo-badawczy, w tym osiągnięcia naukowe uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową.
- II. Posiada dorobek dydaktyczny i popularyzatorski oraz uczestniczy we współpracy międzynarodowej.

W związku z tym, należy stwierdzić, że przedstawiona do oceny dokumentacja pozwala ustalić, iż wyżej wymienione ustawowe warunki formalne zostały spełnione we wszystkich wyżej wskazanych sferach aktywności.

Ad I. Ocena dorobku naukowo-badawczego, w tym osiągnięcia naukowego, uzyskanych przez dr Natalię Klejdysz po otrzymaniu stopnia doktora.

1. Dr Natalia Klejdysz jest absolwentką Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. W 1991 roku uzyskała tytuł magistra na podstawie pracy pt. *Stereotyp Żyda w prasie wielkopolskiej okresu międzywojennego* napisanej pod kierunkiem prof. Jacka Sobczaka. W dniu 13 czerwca 2000 roku mgr Natalia Klejdysz uzyskała stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce uchwałą

Rady Wydziału Nauk Społecznych UAM na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Myśl polityczna Lidwiga von Misesa*. Promotorem w przewodzie doktorskim był prof. zw. dr hab. Jacek Sobczak.

2. Dorobek naukowo-badawczy dr Natalii Klejdysz po uzyskaniu stopnia doktora.

Dorobek naukowy dr Natalii Klejdysz w okresie po doktoracie obejmuje łącznie 23 opracowania z zakresu nauki o polityce, w tym 1 monografię (rozprawa habilitacyjna), 9 artykułów naukowych oraz 13 rozdziałów w pracach zbiorowych, w tym 2 opublikowane w języku angielskim. Indeks Google Scholar Citations wynosi 4. Pod względem ilościowym dorobek Habilitantki obejmujący prawie 20 lat pracy naukowej po uzyskaniu stopnia doktora należy uznać za wystarczający.

Pozytywnym aspektem dorobku naukowego dr Natalii Klejdysz jest jego tematyczna spójność. W ocenianym okresie zainteresowania naukowe Habilitantki koncentrowały się, przede wszystkim, wokół problemu (1) feminizmu, w tym w szczególności kwestii genezy i przejawów emancypacji kobiet oraz (2) badań nad liberalizmem i (3) analizą nauki społecznej Kościoła katolickiego.

Pierwszy obszar badawczy stanowi główny kierunek zainteresowań i poszukiwań naukowych Habilitantki. Zaś obszar drugi i trzeci Habilitantka określa jako pierwotny. Wskazane obszary badawcze znajdują swoje odzwierciedlenie w publikacjach, referatach wygłaszanych na konferencjach naukowych, realizowanych grantach, stażach i wyjazdach studyjnych oraz zajęciach dydaktycznych prowadzonych na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM.

Przedmiotem szczególnego zainteresowania Habilitantki był pierwszy obszar badawczy obejmujący swoim zakresem szeroko rozumianą problematykę feminizmu, w tym w szczególności kwestie genezy i przejawów emancypacji kobiet. Tym zagadnieniom Habilitantka poświęciła 1 monografię oraz 14 artykułów i rozdziałów w pracach zbiorowych.

Drugi obszar badawczy obejmował problematykę badań nad liberalizmem. Habilitantka poświęciła tej problematyce 5 publikacji, w tym 2 w formie artykułów i 3 w formie rozdziałów w pracach zbiorowych. Przedmiotem zainteresowania Habilitantki były takie kwestie jak, krytyka socjalizmu przez Ludwiga von Misesa, konserwatyzm, myśl T. Hobbesa, problem tolerancji oraz wolność słowa.

Na trzeci nurt badawczy, dotyczący analizy nauki społecznej Kościoła katolickiego, składają się 1 artykuł oraz 2 rozdziały w pracach zbiorowych. Przedmiotem szczególnego zainteresowania Habilitantki były kwestie: demokracji, solidaryzmu oraz środków społecznego przekazu w nauce społecznej Kościoła w XX wieku.

Reasumując: dorobek naukowo-badawczy dr Natalii Klejdysz po uzyskaniu stopnia doktora, chociaż ilościowo skromny, uznaję za zadawalający, przede wszystkim ze względu na jego tematyczną spójność, a także dobrą naukową jakość. Zarówno wybór problemów naukowych, w szczególności konsekwentne badania feministyczne, a także jakość naukowa tekstów, dostarczają gwarancji prowadzenia przez dr Natalię Klejdysz wartościowej samodzielnej pracy naukowej.

3. Ocena osiągnięcia naukowego wynikającego z art. 16 ust. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.).

Jako osiągnięcie stanowiące podstawę ubiegania się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego dr Natalia Klejdysz wskazuje przedsięwzięcie naukowe zatytułowane ***Geneza i przejawy emancypacji kobiet w tradycji judeochrześcijańskiej***. Na dorobek naukowy w ramach tego przedsięwzięcia składa się 11 publikacji, w tym:

(1) 1 monografia pt. *Przebudzenie bogini. Religijne źródła feminizmu w tradycji judeochrześcijańskiej*, Wydawnictwo Naukowe WNPiD, Poznań 2019, 290 ss.

(2) 6 artykułów w czasopismach naukowych (w tym 1 w języku angielskim),

(3) 4 rozdziały w pracach zbiorowych.

Przedmiotem zainteresowania dr Natalii Klejdysz jest feminizm, a w szczególności odsłanianie religijnych źródeł feminizmu skoncentrowane na tradycji judeistycznej i chrześcijańskiej. W ocenianym przedsięwzięciu naukowym można wyróżnić dwa nurty. Pierwszy nurt to analiza przejawów i dążeń emancypacyjnych kobiet, zaś nurt drugi, to poszukiwanie przez Habilitantkę źródeł orientacji prorównościowej kobiet. W pierwszym nurcie Habilitantka w pewien sposób identyfikuje substancję feminizmu zajmując się postaciami (Andrea Dworkin; kobiety w polskiej administracji publicznej); praktykami (polska droga do parytetu) i instytucjami (Kongres Kobiet, Urząd Pełnomocnika ds. Równego Traktowania). Badania te, w ocenie Habilitantki, mają charakter deskrypcyjny i otwierają drogę do poszukiwań odpowiedzi na pytanie: dlaczego tego rodzaju „substancja” istnieje? Można

zatem powiedzieć, że badania dr Klejdysz rozpoczynają się od identyfikacji z czego to, co jest przedmiotem Jej badań jest zbudowane, następnie badaczka poszukuje odpowiedzi na pytanie jak te elementy są ze sobą powiązane, aby na koniec podjąć próbę odpowiedzi jak to działa i dlaczego tak to właśnie działa. W części dorobku naukowego, o charakterze w większym stopniu eksplanacyjnym, Habilitantka sięga po ujęcia konceptualne (nowy feminizm; teologia feministyczna) oraz procesualne (męski dyskurs w obronie praw kobiet; bunt kobiet; „przebudzenie bogini”).

Najważniejszą w tym dorobku, z naukowego punktu widzenia, jest praca pt. *Przebudzenie bogini. Religijne źródła feminizmu w tradycji judeochrześcijańskiej* (Poznań 2019). Pracę tę można uznać zatem za syntezę zainteresowań badawczych Habilitantki. Najważniejsze inspiracje konceptualne (teoretyczne) dr Klejdysz czerpie z nurtu feminizmu określanego jako tzw. ekofeminizm duchowy, w tym w szczególności z dorobku dwóch badaczek: Mariji Gumbutas (teoria matrylinearności) oraz Riane Eisler (teoria gylanu). Jednym z najważniejszych celów, jakie stawia sobie Habilitantka, w tym kontekście, jest przeniesienie obu teorii na grunt badań politologicznych. Drugim kluczowym elementem Jej postępowania badawczego jest przyjęcie założenia o równowartości narracji maskulinistycznej i feministycznej. Wreszcie trzeci element, to dążenie do stworzenia możliwości skutecznego poszukiwania źródeł dyskryminacji i emancypacji rozpatrywanych w kontekście relacji płci. Za interesującą poznawczo, a także metodologicznie, uznaję, w sytuacji różnorodności perspektyw feministycznych, próbę wskazania swoistości zasad feministycznej metodologii. Za interesujące, a rzadko spotykane w polskiej politologii, należy uznać także wskazanie na poszukiwanie sprawiedliwości społecznej, jako uzasadnienie prawomocności dla wytwarzanej wiedzy. Autorka wydaje się podążać tu drogą wskazywaną jako ostateczna przez M. Webera, w kwestii wyboru uzasadnień dla prowadzenia badań i objaśniania świata społecznego. Habilitantka zakłada, że „feminizm jest jakością odkrywaną, a nie kreowaną”, co mogłoby stanowić wprowadzenie do postępowania według dyspozycji teorii ugruntowanej. Ostatecznie jednak, przyjęty schemat postępowania badawczego łączy wszystkie wymienione perspektywy. Dobrze ilustrują tę strategię badawczą najważniejsze pytania badawcze postawione przez Habilitantkę:

1. O dowody na istnienie pierwotnej świadomości równościowej (feministycznej).
2. O teorie matriarchatu jako konceptualizacje służące do poszukiwania tej świadomości.
3. O zasadność implementacji koncepcji „Wielkiej Bogini”
4. O rolę przykładów w poszukiwaniu źródeł emancypacji wykraczających każdorazowo poza dominujący w epoce paradygmat.

5. O wartość podejścia fenomenologicznego i hermeneutycznego.
6. O dyskryminacyjne skutki instytucjonalizacji religii dla procesu emancypacji kobiet.

Sformułowany w ten sposób program postępowania badawczego, chociaż może wydawać się zbyt szeroki, stanowi swego rodzaju naukowy program badawczy, którego różne aspekty mogą być kontynuowane. Świadczy o tym również struktura recenzowanej pracy.

Rozdział I książki poświęcony został teoriom matriarchalnym i stanowi dla Autorki podstawową konceptualizację dla zrozumienia źródeł i przyczyn emancypacji kobiet oraz narodzin nowożytnego feminizmu. I chociaż nie istnieją żadne przekonujące dowody, że tego typu społeczeństwa kiedykolwiek istniały w historii społeczeństw ludzkich, renesans tej narracji (Marija Gimbutas) przyczynił się do wzmocnienia argumentacji prorównościowej wśród środowisk feministycznych.

W rozdziale II książki Autorka rekonstruuje archetyp Wielkiej Bogini (boginizm) jako podstawę do reinterpretacji kobiecej potrzeby równości poprzez wskazanie jej „przedpotopowego” źródła.

Rozdział III książki ma charakter swoistego *case study*, w którym Autorka analizuje wpływ religii na pozycję kobiet żydowskich poprzez skonfrontowanie maskulinistycznej wykładni źródeł z perspektywą feministyczną. Analiza dokonana przez Habilitantkę ukazuje, że feministyczne spojrzenie na judaistyczną tradycję dostarczyło istotnego impulsu aktywizującego społecznie kobiety żydowskie.

Rozdział IV książki jest kolejnym *case study*, tym razem poświęconym analizie tradycji chrześcijańskiej. Analiza różnych wątków tej tradycji pozwala Autorce ukazać dwoistość stanowiska Kościoła wobec kobiecości. Przeprowadzona analiza ukazuje również, pomimo dominacji paradygmatu patriarchalnego, poszukiwanie dostępnych form samorealizacji przez kobiety; heterogeniczność chrześcijaństwa (katolicyzm, prawosławie, protestantyzm) i będące tego skutkiem zróżnicowanie w wyznaczaniu kobietom miejsca w strukturach społecznych; proces przenoszenia aktywności kobiet ze sfery prywatnej do sfery publicznej czy też powstawanie środowisk feministycznych w różnych państwach związanych z tradycją chrześcijańską.

Reasumując; przedsięwzięcie naukowe zatytułowane *Geneza i przejawy emancypacji kobiet w tradycji judeochrześcijańskiej*, w tym w szczególności monografia pt. *Przebudzenie bogini. Religijne źródła feminizmu w tradycji judeochrześcijańskiej* oraz pozostałe 11 publikacji stanowią spójny przedmiotowo, intersujący poznawczo i charakteryzujący się dobrym poziomem naukowym dorobek naukowy. Analizując prace składające się na przedsięwzięcie naukowe można dostrzec rozwój naukowy Habilitantki pod względem

świadomości teoretycznej i metodologicznej, umiejętności prowadzenia analizy oraz rozwiązywania określonego problemu badawczego.

Ad II. Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej dr Natalii Klejdysz.

1. Dorobek dydaktyczny

Habilitantka prowadzi zajęcia dydaktyczne w formie wykładów, ćwiczeń, seminariów i konwersatoriów na WNPiD UAM. Prowadzone zajęcia obejmują różnorodne przedmioty: myśl polityczną; systemy religijne współczesnego świata; kulturę i religię na Bliskim Wschodzie; religie w Azji Wschodniej i Południowej; Kobiety w religiach świata, administracja publiczna; zarządzanie w sytuacjach kryzysowych oraz zarządzanie kryzysowe.

Dr Natalia Klejdysz jest promotorem około 50 prac licencjackich i recenzji prac licencjackich. Jest także promotorem pomocniczym rozprawy doktorskiej.

2. Dorobek popularyzatorski

Dr Natalia Klejdysz popularyzuje naukę prowadząc wykłady dla młodzieży licealnej oraz w formie Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Jest także zaangażowana organizacyjnie w przedsięwzięcia pod nazwą Debaty Oksfordzkie oraz Olimpiady o Polsce i Świecie Współczesnym.

3. Współpraca międzynarodowa

Habilitantka w ocenianym okresie przebywała na stażach naukowych i odbyła wyjazdy o charakterze studyjnym (m.in. Brno, Strasbourg). Uczestniczyła również w 2011 roku w projekcie badawczym Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego i WNPiD UAM poświęconemu stworzeniu podręcznika dla studiów dziennikarskich.

Konkluzja

Osiągnięcia naukowe dr Natalii Klejdysz w okresie po uzyskaniu stopnia doktora, w tym w szczególności wskazane osiągnięcie naukowe pt. *Geneza i przejawy emancypacji kobiet w tradycji judeochrześcijańskiej*, a zwłaszcza wchodząca w jego skład monografia pt. *Przebudzenie bogini. Religijne źródła feminizmu w tradycji judeochrześcijańskiej* (Poznań 2019), a także dorobek dydaktyczny i popularyzatorski oraz współpraca międzynarodowa spełniają wymogi, w szczególności te zawarte w art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym (...) [Dz.U. 2003 Nr 65 poz. 595] oraz

Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego [Dz.U. Nr 196 poz. 1165] i uzasadniają Jej dopuszczenie do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego dla uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauka o polityce.

Andrzej Gałganek

